

Lekce 5

VZNIK CÍRKVE

V první části ses dověděl mnohé o světě, do kterého Ježíš přišel, a zemi, ve které žil. Očima čtyř evangelistů si jej sledoval, jak na úbočích a ve městech palestinských naplňoval své poslání. Viděls, jakým způsobem vyhlášoval království Boží, království, které tvořili všichni, kdo odložili svou vzpouru, přijali Ježíšem nabízené spasení a uznali jej jako svého Pána. Následuje Ježíše, prošel jsi všemi těmi významnými a rozhodujícími událostmi velikonočního týdne - když byl zrazen, zatčen, souzen a ukřižován. Četl jsi rovněž očitá svědectví jeho slavného vzkříšení. Dále jsi zjistil, že po svém vzkříšení nezůstal Ježíš u svých učedníků příliš dlouho; než je však opustil, přikázal jim, aby zůstali v Jeruzalémě, dokud nebudou „vyzbrojeni mocí z výsosti“ (L 24,49).

Když budeš v této lekci studovat knihu Skutků, List Jakubův a List Galatským, uvidíš, k čemu došlo, když se učedníci - poslušni příkazu Ježíšova - shromáždili v Jeruzalémě. Dovíš se o moci, kterou přijali, i tom, co pak následovalo. Budeš svědkem, jak Bůh vylil svého Ducha na Židy i na pohany a jak se poselství o spasení šířilo po celém římském impériu. Přeji ti, abys prostřednictvím tohoto studia získal hlubší pochopení církve i moci, která je ti při tvé službě Pánu plně k dispozici.

„...to je Petr!“

osnova lekce

Skutky apoštolů: Doklad o „církvi v akci“
List Jakubův a Galatským: Listy mladé církvi

cíle lekce

Po ukončení této lekce bys měl být schopen:

- krátce charakterizovat autora Skutků apoštolů, uvést význam, charakteristické znaky a obsah této knihy.
- nalézt na mapě důležitá místa, které zmiňuje kniha Skutků.
- vysvětlit, v jakém vztahu jsou List Jakubův a Galatským ke knize Skutků.
- ocenit v plnějši míře dílo Ducha svatého - jako výsledek studia jeho služby v rané církvi.

studijní činnost

1. Obvyklým způsobem si prostuduj rozvinutí lekce. Nezapomeň si podle uvedených odkazů vyhledat a přečíst všechny biblické verše či oddíly.
2. Na připojených mapách vyhledej všechna místa zmiňovaná knihou Skutků, která jsou zároveň uvedena i v této lekci. Získáš tak lepší představu o tom, jak se poselství evangelia šířilo.
3. Když jsi došel na konec lekce, znovu si ji projdi. Vypracuj si osobní test a své odpovědi si pak zkontroluj.

rozvinutí lekce

SKUTKY APOŠTOLŮ: DOKLAD O „CÍRKVI V AKCI“

Knihy Skutků apoštolů vypráví o vítězném tažení evangelia z Jeruzaléma, náboženského centra židovského světa, do Říma, politického centra římského světa. Během našeho studia uvidíme, že hlavní postavou této knihy je vzkríslený Kristus; vidíme jej zde, jak mocí Ducha svatého koná skrze své apoštoly a celou církev pozoruhodné dílo.

Autor, záměr a význam

Úkol 1. *Rozpoznej charakteristiku autora, záměru a významu Skutků apoštolů.*

Z předešlého už víš, že Skutki apoštolů byly původně pokračováním evangelia Lukášova. Jsou druhým dílem dějin počátků křesťanství. Byly sepsány Lukášem, blízkým spolupracovníkem apoštola Pavla a zároveň i jeho společníkem na cestách. Lukáš byl očitým svědkem mnoha událostí, které jsou ve Skutcích vyličené. Na Lukášovu účast poukazuje použití 3 os. mn. č. (viz např. 16,10; 20,6; 27,3). Veden a inspirován Duchem svatým, použil Lukáš veškerý svůj literární um a své porozumění pro dějiny, aby nám vykreslil živý a pravdivý obraz prvních let církve.

Lukášovo evangelium končí Ježíšovým příkazem učedníkům, podle kterého měli očekávat na příchod Ducha svatého, a zprávou o Je-

VZNIK CÍRKVE

žísově nanebevstoupení (L 24,49.51). S oběma událostmi se opět setkáváme na začátku Skutků (Sk 1,4.9); pak se zde popisuje působení učedníků po nanebevstoupení. Události ze Skutků navazují přirozeným a logickým způsobem na události uváděné Lukášovým evangeliem. Lukáš touto knihou pokračoval ve svém záměru učit Teofila křesťanské víře a přesvědčit jej o hodnověrnosti toho, v čem byl vyučován (L 1,4; Sk 1,1).

Význam Skutků spočívá v tom, že nám poskytují autoritativní doklad o vzniku a formování církve a o působnosti jejích hlavních vedoucích. Je to spojovací článek mezi evangelií a listy: evangelia hledí kupředu na založení církve, zatím co listy již předpokládají její existenci. Bez Skutků bychom dnes nevěděli, jak vlastně církev vznikla.

1. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.
  - a Lukáš uvádí, že při psaní Skutků jej vedl záměr vylíčit Teofilovi podrobně životy všech apoštolů.
  - b Autor Skutků znal apoštola Pavla osobně.
  - c Význam Skutků spočívá v tom, že tvoří spojovací článek mezi Starým zákonem a evangelií.

Hlavní charakteristické znaky

Úkol 2. *Uved' příklady čtyř hlavních charakteristických znaků Skutků apoštolů.*

Lukáš se zdaleka nesnaží vylíčit všechno, co se událo během nejranějšího údobí církve. Jako dovedný dějepisec vyčlenil pouze ty nejdůležitější a nejvýznamnější události a pak ukázal, jakým způsobem přispívaly k utváření celkového běhu dějin. V dalším se budeme zabývat hlavními charakteristickými znaky jeho vyprávění.

1. *Skutky kladou důraz na misijní činnost církve.* Sk 1,8 nám poslouží jako hlavní osnova celé knihy. Tento verš je stručným přehledem postupu, jaký prodělalo evangelium ode dne letnic během následujících třiceti let. Kristova zvěst byla hlášána nejdříve v Jeruzalémě (Sk 1 - 7), pak v Judsku a Samařsku (Sk 8 - 12) a následně v celé oblasti Středozemního moře, kde se jako poslední zmiňuje Řím (Sk 13 - 28). V souladu se svým dějinným přístupem uvádí Lukáš jména různých vládních úředníků, kteří měli nějakou souvislost s popisovanými událostmi (viz např. Sk 24 - 26, kde je zmiňován Félix, Lysias, Porcius

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

Festus a král Agrippa). V kap. 1 -12 se hlavní pozornost soustřeďuje na Petra, v kap. 13 - 28 je to Pavel, kdo stojí v centru pozornosti.

Na stránkách Skutků se můžeme dočíst, jakým způsobem odpo- věděli první věřící na Kristův příkaz hlásat evangelium celému světu. Jsme svědky jejich problémů i vítězství. Skutečnost, že Skutky obsahují praktické příklady misijních metod z nich činí jedinečnou misijní příručku i pro dnešní misijní práci.

2. *Skutky líčí dílo Ducha svatého.* Duch svatý se účastnil všech fází ustanovení a rozvoje církve.

2. Přečti si uvedená místa ze Skutků. Do svého sešitu si stručně poznamenej, co v jednotlivých případech konal Duch svatý.

a) 2,1-4	g) 15,28
b) 4,23-31	h) 16,6-7
c) 8,14-17	i) 19,1-6
d) 8,29	j) 20,22-23
e) 10,44-48	k) 20,28
f) 13,1-4	

Ve Skutcích můžeme vidět i jiné pravdy týkající se Ducha svatého. Povšimni si například soudu, který na sebe přivolali Ananiáš a Safira, poněvadž lhali Duchu svatému (Sk 5,1-11). Je třeba se zamyslet i nad vážným napomenutím, kterého se dostalo Šimonovi, když si chtěl za peníze koupit dar Ducha svatého (Sk 8,18-23).

Skutky jsou dokladem reálnosti a přítomnosti Ducha svatého. Ukazují, že církev je nadpřirozeným dílem Božím - vznikla jako dílo samého Ducha Božího, skrze něj byla vyzbrojena mocí, vedena a zachována. Nenalezli bychom žádné jiné vysvětlení pro její úspěš- nost a vytrvalost uprostřed velkého pronásledování a odporu, s nimiž se setkávala.

3. *Skutky apoštolů jsou názornou ukázkou pravého charakteru křes- ťanství.* V době, kdy byla ustanovena církev, bylo křesťanství pova- žováno za určitou skupinu uvnitř judaismu. Ježíš byl Mesiáš, předpo- vězený židovským Písmem, a církev na jejím počátku tvořili především židovští věřící. Zvěst Kristova však byla určena celému světu (L 24,47). Skutky líčí, jak evangelium začalo pronikat i k těm, kdo nepatřili do židovského společenství.

VZNIK CÍRKVE

Petr například vydával svědectví hlavně Židům. Bůh mu však ukázal, že on přijímá zrovna tak pohany, kteří uvěřili v Krista; takto Bůh Petra připravil a hned nato i použil pro službu mezi pohany (Sk 10). Rovněž Pavel kázal Židům, když však tito jeho poselství odmítali, stále častěji se obracel k pohanům (viz Sk 19,9-10; 26,16-18; 28,28). Ve Skutcích vidíme, jak se postupně stávalo stále zřejmějším, že v případě křesťanství se nejedná o nějakou židovskou sektu, ale o zcela nový způsob života, který se zakládá na víře v Ježíše Krista, Syna Božího a Spasitele celého lidstva.

3. Přečti si Sk 8,1-8 a ve svém sešitě pak zodpověz následující otázku: Co bylo výsledkem pronásledování, které bylo namířeno proti jeruzalémské církvi?

Vedle toho, že poukazovaly na světový význam křesťanství, Skutky je rovněž očišťovaly od falešných obvinění. Skutky dokazují, že křesťanství nebylo - jak se to někteří snažili tvrdit - politickým hnutím, jehož cílem bylo svrhnout římskou vládu. Když Židé přivedli Pavla před místodržitele Galia na soud, Galio se tímto případem odmítl zabývat, protože se jednalo o obvinění náboženského, a ne politického druhu (Sk 18,12-16). Tato událost měla mnohem větší význam, než by se na první pohled zdálo: byla důkazem, že křesťanství není protistátním či buřičským hnutím, a proto také neznamená žádnou hrozbu pro politickou moc Říma.

Lukáš zaznamenává i některé další případy, které dokazují tutéž věc.

4. *Skutky popisují službu některých význačnějších vedoucích, které Bůh použil k založení církve.* Jak prvotní církev rostla, Bůh povolával vedoucí, kteří by uskutečnili jeho záměry ohledně církve. Lukáš nám vypráví o službě několika z nich; soustřeďuje se přitom hlavně na službu Petra a Pavla. V době sepsání Skutků bylo důležité ukázat, že Pavlovo apoštolství bylo potvrzeno stejnými znameními, jaké se vyskytovaly ve službě Petra. Bylo to tím více potřebné, že Pavel nepatřil k původním učedníkům Ježíšovým. Ve skutečnosti byl právě naopak zatrpklým nepřitelem mladé církve (Sk 8,1-3; 9,1-3). Lukáš nám poskytuje dostatek důkazů o tom, že Pavlova služba nesla na sobě božskou pečeť. Ve své knize poukazuje na podobnost mezi službou obou mužů. Poukazuje například, jak velmi oba zdůrazňovali dílo

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

Ducha svatého (Sk 2,38; 19,2-6) a důležitost vzkříšení Ježíše Krista (2,24-36; 13,30-37). Lukáš se zmiňuje i o dalších podobnostech; některé z nich ti pomůže odhalit následující cvičení.

4. Níže jsou uvedeny odkazy na souběžné události v Petrově a Pavlově životě. Ve svém sešitě uveď stručné popisy jednotlivých dvojic.

- a) Petr - 3,1-10; Pavel - 14,8-10
- b) Petr - 5,1-11; Pavel - 13,6-11
- c) Petr - 12,1-11; Pavel - 16,19-30

Vedle Petra a Pavla se Lukáš zmiňuje a dalších vedoucích, jako byli Jan, Jakub, Štěpán, Filip, Barnabáš, Jakub a Apolos. Všichni tito mužové sehráli úlohu v událostech, kdy si mladá církev razila cestu kupředu. Všichni byli Bohem použiti k tomu, aby Židy, pohany, Samařany, prozelyty a dokonce i dřívější učedníky Jana Křtitele (19,1 až 3) uvedli do nového duchovního společenství, jehož středem byl sám Kristus.

5. Seznámil ses s některými hlavními rysy Skutků apoštolů. Na základě získaných informací si ve svém sešitě vypracuj zadané úkoly.

- a Stručně popiš důrazy, které Skutky kladou na misijní práci.
- b Uveď dva příklady zapojení Ducha svatého při ustanovení a rozšíření církve. Připoj k nim i příslušné biblické odkazy
- c Jakými dvěma způsoby ukazovaly Skutky pravý charakter křesťanství?
- d Skutky ukazují, že jak služba Petra, tak i Pavla byla potvrzována podobnými znameními. Uveď dva příklady takových znamení a k nim i příslušné odkazy.

Obsah

Úkol 3. *Přečti si Skutky apoštolů a zodpověz otázky týkající se jejich obsahu.*

V této části lekce přečteš celé Skutky. Budeš sledovat celkový vývoj událostí, tak jak jej Lukáš zaznamenal. Během čtení si všiměj i jednotlivých charakteristických znaků, které byly uvedeny v předešlé části.

VZNIK CÍRKVE

SKUTKY APOŠTOLŮ: DOKLAD O „CÍRKVI V AKCI“

I. Vznik církve. Čti 1,1 - 8,3.

Údobí založení církve zahrnuje pověření učedníků k jejich službě (1,1-11), příchod Ducha svatého a s tím spojené udělení moci (1,12 až 2,47), události související s církví a hlásáním evangelia v Jeruzalémě (3,1-6,7), kázání a mučednickou smrt Štěpánovu, po níž následovalo pronásledování a rozptýlení věřících (6,8-8,3).

Příchod Ducha svatého v den letnic byl události nesmírného významu. Mapa, kterou jsme nazvali „Svět 2. kapitoly Skutků“ - je uvedena na konci lekce -, zachycuje oblasti, ze kterých přišli poutníci do Jeruzaléma, aby se zúčastnili oslav velikonoce (viz Sk 2,5-12). Když Petr oslovil onen mohutný sváteční zástup a vysvětlil jim, k čemu vlastně došlo, tito poutníci byli mezi shromážděnými. Někteří z nich pak nepochybně byli i v zástupu tří tisíců těch, kdo kladně zareagovali na Petrovu výzvu.

II. Církev prochází změnou. Čti 8,4 - 11,18.

Údobí změny bylo zároveň dobou, kdy poselství evangelia pronikalo hlouběji do pohanského světa. Jak se obracelo stále víc pohanů, střed pozornosti se postupně přenášel z Jeruzaléma do Antiochie. Do tohoto období spadá služba Filipa, Petra a Jana v Samařsku a Judsku (8,4-40), obrácení Saula (9,1-31) a kázání evangelia v Lyddě, Joppe a Cesareji (9,32 - 11,18).

Během této doby došlo k postupnému odkládání předsudků vůči pohanům. Petr například sloužil Samařanům - lidem se smíšeným židovsko-pohanským původem (Sk 8,14-17.25). Později zůstal ještě delší čas v domě Šimona koželuha (Sk 9,43). Petr, rigorózní Žid, by se dříve nikdy nebyl stýkal s lidmi, kteří žili takovým způsobem. Potom jej Bůh dokonce poslal, aby hlásal poselství Kristovo římskému setníkovi (Sk 10). Tyto významné události nám ukazují, že přítomnost pohanů v církvi začala být chápána jako součást Božího plánu.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

III. Založení církve z pohanů. Čti 11, 19 - 15, 35.

Mezi události, ke kterým došlo v době, kdy byla založena církev z pohanů, patřila Barnabášova a Pavlova služba vyučování v Antiochii (11,19-30), Petřův útěk z jeruzalémského vězení (12,1-25), první misijní cesta Pavlova (13,1 - 14,28) a rozhodnutí jeruzalémského jednání o křesťanech z pohanů (15,1-35).

6. Rozličné byly reakce jeruzalémské církve na Boží dílo mezi pohany (a Samařany). Ve svém poznámkovém sešitě stručně uveď, co tato církev učinila ve zmiňovaných případech.

a Samařané pod vlivem Filipova kázání přijali Slovo Boží.

b Kornélius i všichni z jeho domu uvěřili v Krista a přijali Ducha svatého (11).

c Mnoho Řeků žijících v Antiochii se obrátilo k Pánu (11).

d V Antiochii došlo v otázce, zda pohané mají být obřezáni a přiměni dodržovat Mojžíšův zákon, ke sporu. Pavel a Barnabáš se vydali do Jeruzaléma, aby tuto otázku prodiskutovali s tamější církví (15).

IV. Pavel pokračuje ve svém poslání. Čti 15, 36 - 21, 16.

Během tohoto údobí Pavel podnikl svou druhou (15,36 - 18,22) a třetí misijní cestu (18,23 - 21,16). Na začátku druhé misijní cesty Pavel navštěvoval církve, které vznikly během jeho první cesty. Pak chtěl zvěstovat Slovo v Asii, ale Duch svatý mu v tom zabránil a namísto toho jej nasměroval do Makedonie (Sk 16-6-10). Výsledkem byl vznik několika církví v oblasti Makedonie a Achaje. Pavlova třetí misijní cesta jej nakonec zavedla do Efezu, kde pak zůstal a po tři roky sloužil (Sk 19,10; 20,31).

7. Prostuduj si mapy Pavlových misijních cest. Zakroužkuj písmeno před každým PRAVDIVÝM tvrzením.

a Na své druhé a třetí misijní cestě navštívil Pavel nejdříve oblasti, kde už předtím hlásal evangelium, a posiloval tamější věřící.

b Jeruzalém byl pro Pavla výchozím bodem při všech třech misijních cestách.

c Galatská krajina leží mnohem blíže města Efezu než oblast Achaje.

VZNIK CÍRKVE

- d** Efez se nachází mnohem blíže Makedonie a Achaje než krajiny galatské.
- e** Oblasti Galacie, Makedonie a Achaje jsou přibližně ve stejné vzdálenosti od Efezu.

Vidíš už, jak strategicky vedl Duch svatý Pavla v jeho službě? Poté co založil církve v Galacii, Makedonii a Achaji, zůstal Pavel v Efezu, tedy přibližně ve středu mezi zmíněnými oblastmi. Z tohoto místa mohl snadno udržovat spojení s okolními církvemi, zatím co pokračoval ve své službě v Efezu. Pavel očividně očekával, že po jeho odchodu funkci dohlížení převezmou starší efezské církve, poněvadž to byli oni, kdo od něj dostali konečné pokyny, když se od nich naposledy vydával do Jeruzaléma (Sk 20,22-23).

V. Pavlovo uvěznění v Římě. Čti 21,17 - 28,31.

K událostem, které vyvrcholily Pavlovým uvězněním v Římě, patří jeho zatčení a soud v Jeruzalémě (21,17-23,30), jeho uvěznění v Césareji (23,31-26,32), cesta do Říma (27,1-28,15) a konečně Pavlovo uvěznění v Římě (28,16-31).

8. V těchto kapitolách čteme o tom, jak Pavel vydával svědectví před Židy a několika římskými vládními úředníky. Ve svém poznámkovém sešitě stručně uveď, jaká byla reakce jednotlivých skupin popř. jednotlivců na Pavlovu řeč.

- a** Židé v Jeruzalémě (kap. 22)
- b** Místodržitel Félix (kap. 24)
- c** Král Agrippa (kap. 26)
- d** Židé v Římě (kap. 28)

Skutky nám poskytují vzor pro misijní službu (Sk 1,8). V tomto modelu zvlášť zřetelně vystupují do popředí tři prvky:

1. Moc - Duch svatý
2. Pracovníci - křesťané
3. Místo - místní, národní a celosvětové měřítko

Skutky rovněž neopomíjejí zdůrazňovat důležitost modlitby při uskutečňování uvedeného programu. Poslušni Ježíšova příkazu, aby očekávali na Ducha svatého, se učedníci shromáždili na modlitbě

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

(Sk 2,1-4) a v souladu se zaslíbením Duch svatý na ně sestoupil (Sk 2,1-4). Když byli učedníci pronásledováni pro své svědectví o Kristu, modlili se a prosili o odvahu; tehdy se celé místo, kde se modlili, zatřásl, učedníci byli opětovně naplněni Duchem svatým a neohroženě pak kázali slovo Boží (Sk 4,23-31). Petr a Jan se modlili a Samařané přijali Ducha svatého (Sk 8,14-17). Modlitba byla vskutku neoddělitelnou součástí náboženského života prvotní církve (Sk 2,42).

Skutky jednoznačně dokládají, že kdykoli se jednotlivci či celé skupiny modlily, Bůh konal svým Duchem. Totéž platí i dnes. V mé vlasti - Horní Voltě (stát v záp. Africe - pozn. překl.) - došlo v roce 1965 k velikému probuzení, protože se hrstka studentů modlila.

Nesnažme se pouze si přisvojit fakta z knihy Skutků - chtějme porozumět duchovním principům zde obsaženým. Pokud se budeme přidržovat vzoru, který nám tato kniha poskytuje, probuzení jistě přijde a mnoho lidí bude přitaženo ke Kristu.

9. Možná bys teď rád zhodnotil svou vlastní církev nebo službu, tím že bys její vlastnosti porovnal s těmi, které vykazovala prvotní církev. V následující tabulce jsou uvedeny různé vlastnosti prvotní církve spolu s odkazy na příslušné příklady. Pokud se dotyčná vlastnost evidentně vyskytuje i ve tvé církvi (ve tvé službě), zaškrtni příslušné pole v sloupci „Přítomné“. Pokud vidíš nutnost, aby byla tato stránka více zdůrazněna, než tomu bylo doposud, zaškrtni pole v sloupci „Potřebné“

	Přítomné	Potřebné
Kázání, které zdůrazňuje poselství Ježíše Krista (2,29-36; 13,26-41)		
Denní obecenství a studium Slova Božího (2,42-47)		
Poslušnost vůči Duchu svatému (13,1-3; 16,7)		
Moudrost v rozhodování (6,1-7; 15,6-9)		
Misijní vize a dosah (8,4; 16,9-10)		
Modlitba za všech okolností (4,23-31; 12,5)		
Potvrzování evangelia zázraky a znamením (3,6-8; 13,6-12; 14,8-10)		
Křest v Duchu svatém pro všechny věřící (2,4; 8,14-17; 10,44-46; 19,1-7)		

VZNIK CÍRKVE

LIST JAKUBŮV A GALATSKÝM: LISTY MLADÉ CÍRKVI

Úkol 4. *Rozpoznej tvrzení popisující obsah a dějinné pozadí listu Jakubova a Galatským.*

Několik novozákonních listů je v přímém vztahu ke Skutkům apoštolů. Tyto listy byly pravděpodobně napsány během doby, kterou Skutky zachycují. Můžeme je rozdělit do tří skupin:

1. Listy, které byly pravděpodobně napsány před Jeruzalémským jednáním ze Sk 15:
List Jakubův
Galatským
2. Listy, které souvisejí s druhou a třetí misijní cestou apoštola Pavla:
1. a 2. list Tesalonickým
1. a 2. list Korintským
Římanům
3. Listy, které byly napsány během Pavlova prvního uvěznění v Římě.
Efezským
Filipským
Koloským
Filemonovi

V této lekci se budeme zabývat listy uvedenými v první skupině – listem Jakubovým a Galatským. (V lekci 7 se zaměříme na listy z druhé skupiny a v 8. lekci na ty ze třetí.)

List Jakubův: Charakter zbožného člověka

Vše nasvědčuje tomu, že List Jakubův byl napsán někdy v počátcích církve a byl určen křesťanům obráceným ze židovství, žijícím v Jeruzalémě a ostatních městech, kde již evangelium proniklo.

Autor

Většina biblických vědců je zajedno, že autorem Listu Jakubova nebyl Jakub, jeden z Dvanácti (Mt 4,21), nýbrž Jakub, bratr Páně

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

(Mt 13,55; Ga 1,19). Tento Jakub zpočátku nevěřil (J 7,5.10). Avšak vzkříšený Kristus se mu zjevil (1K 15,7); v den letnic byl pak mezi učedníky, kteří přijali Ducha svatého (Sk 1,14). Písmo naznačuje, že se stal jedním z vedoucích v jeruzalémské církvi a předsedal Jeruzalémskému koncilu (Sk 15,13.19). Pavel se s ním a dalšími staršími setkal na konci své třetí misijní cesty, aby je zpravil o Božím díle mezi pohany (Sk 21,17-19).

Dějinné pozadí

Viděli jsme, že církev byla ze začátku silně ovlivňována židovstvím. Podrobnější studium Jakubova listu ukazuje, že jeho celkový obsah i styl přesně zapadají do tohoto raného údobí. List je adresován „dvánácti pokolením“, což byl tehdy běžný způsob židovského vyjadřování (Jk 1,1). Pro pojmenování místa, kde se věřící scházeli, používá slovo „synagóga“ (jež EP překládá slovem „shromáždění“ - pozn. překl.). Jako příkladů používá starozákonních postav, mezi něž patří Abraham (2,20-24), Rachab (2,25-26), Eliáš (5,17-18) - tedy postav důvěrně známých křesťanům obráceným ze židovství.

I další skutečnost nás přivádí k závěru, že Jakubův list patří do raného údobí prvotní církve. Ačkoli se totiž zabývá otázkami souvisejícími se Zákonem, nikde se nezmiňuje o sporu ohledně pohanů či o rozhodnutí, jehož bylo dosaženo na Jeruzalémském jednání. Kdyby se bylo toto jednání už konalo, je víc než pravděpodobné, že Jakub by byl ve svém listu věnoval pozornost tomuto důležitému předmětu sporu - tím spíše, že autor očividně zmíněnému jednání předsedal.

Obsah a osnova

Ve svém listu bratřím ze Židů, bratřím, kteří přijali Ježíše jako Mesiáše, vyjádřil Jakub své obavy o ně. Chtěl, aby měli správný postoj ke zkouškám a pokušením a aby i v praxi jejich život odpovídal víře, kterou vyznávali. Varoval je před nebezpečím chtivosti a egocentrického života a vyzýval je k živé víře v Boha. Podle níže uvedené osnovy si přečti celý list.

LIST JAKUBŮV: CHARAKTER ZBOŽNÉHO ČLOVĚKA

I. Postoj během zkoušek a pokušení. Čti 1,1-18.

II. Reakce na Slovo Boží. Čti 1,18-27.

III. Vztahy. Čti 2,1-26.

IV. Mluva. Čti 3,1-12.

V. Moudrost. Čti 3,13-18.

VI. Pokora. Čti 4,1-17.

VII. Trpělivost. Čti 5,1-12.

VIII. Víra. Čti 5,13-20.

10. Zakroužkuj písmeno před každým vhodným dokončením následující věty: List Jakubův

- a) uvádí starozákonní postavu Abraháma jako příklad trpělivosti.
- b) byl pravděpodobně napsán Jakubem, „bratrem Páně“.
- c) se zmiňuje o rozhodnutích Jeruzalémského jednání.
- d) klade důraz na nutnost, aby se víra projevovala v praktickém životě.
- e) vysvětluje vztah křesťanů z pohanů k Mojžíšovu zákonu.

Galatským: Pravá podstata evangelia

Na rozdíl od Jakubova listu se Galatským zabývá přímo celou spornou otázkou, projednávanou na Jeruzalémském jednání. Nalézáme zde pozadí pro různé názory, které se na zmíněném jednání vyskytly. Z listu se rovněž dovídáme, jaká byla Pavlova reakce na situaci v Galacii.

Autor a dějinné pozadí

Pavel navštívil galatskou krajinu na své první misijní cestě. V této oblasti ležela Pisidská Antiochie, Ikonion, Lystra a Derbe (Sk 13,13 až 14,23). Pavel spolu s Barnabášem založili v této oblasti církve a pak se vrátili zpět do Antiochie v Sýrii (Sk 14,21-28).

Během svého pobytu v Antiochii se Pavel dozvěděl, že věřící v Galacii přijali falešné „evangelium“ - učení, podle něhož člověk může být spasen pouze tehdy, bude-li obřezán a bude-li dodržovat Mojžíšův zákon. Pavel se zděsil (Ga 1,6). Při psaní svého listu vynaložil

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

veškeré úsilí, aby Galaťany přesvědčil, o jak nebezpečný omyl se v jejich případě jedná.

Lidé, kteří přiměli Galaťany přijmout toto falešné evangelium, zastávali stejné názory jako ti ze Sk 15,1-2. Ačkoli se však List Galatským zabývá stejným předmětem sporu jako Jeruzalémské jednání, samé jednání a jeho oficiální rozhodnutí se zde nikde neuvádí. Lze tedy usuzovat, že List Galatským byl napsán před zmíněným jednáním, pravděpodobně těsně před jeho konáním. Nehledě však na to, kdy byl list napsán, jeho obsah je nejvyšší měrou důležitý. Jednoznačně se zde vyhláší pravda, že je to víra v Ježíše Krista, a ne zachovávání Zákona, která tvoří základ křesťanského života. Uznání této pravdy pak vytvořilo základnu pro obrovský postup vpřed evangelia mezi pohany.

Obsah a osnova

Pavel se těmi nesilnějšími výrazovými prostředky postavil proti zákonití a legalitě, veřejně odsoudil jejich zastánce a rozhodně vystoupil na obranu pravého evangelia - spasení pouhou vírou v Ježíše Krista. Galaťany nabádal, aby odvrhli falešné učení a pevně stáli ve své svobodě a v této svobodě i sloužili v lásce jedni druhým. Podle uvedené osnovy si přečti celý list.

GALATSKÝM: PRAVÁ PODSTATA EVANGELIA

I. Božský původ evangelia. Čti 1,1-24.

II. Obrana evangelia. Čti 2,1-21.

III. Vysvětlení základů evangelia. Čti 3,1 - 4,7.

IV. Starost o odpadlíky od evangelia. Čti 4,8-31.

V. Výzva k návratu k evangeliu. Čti 5,1 - 6,10.

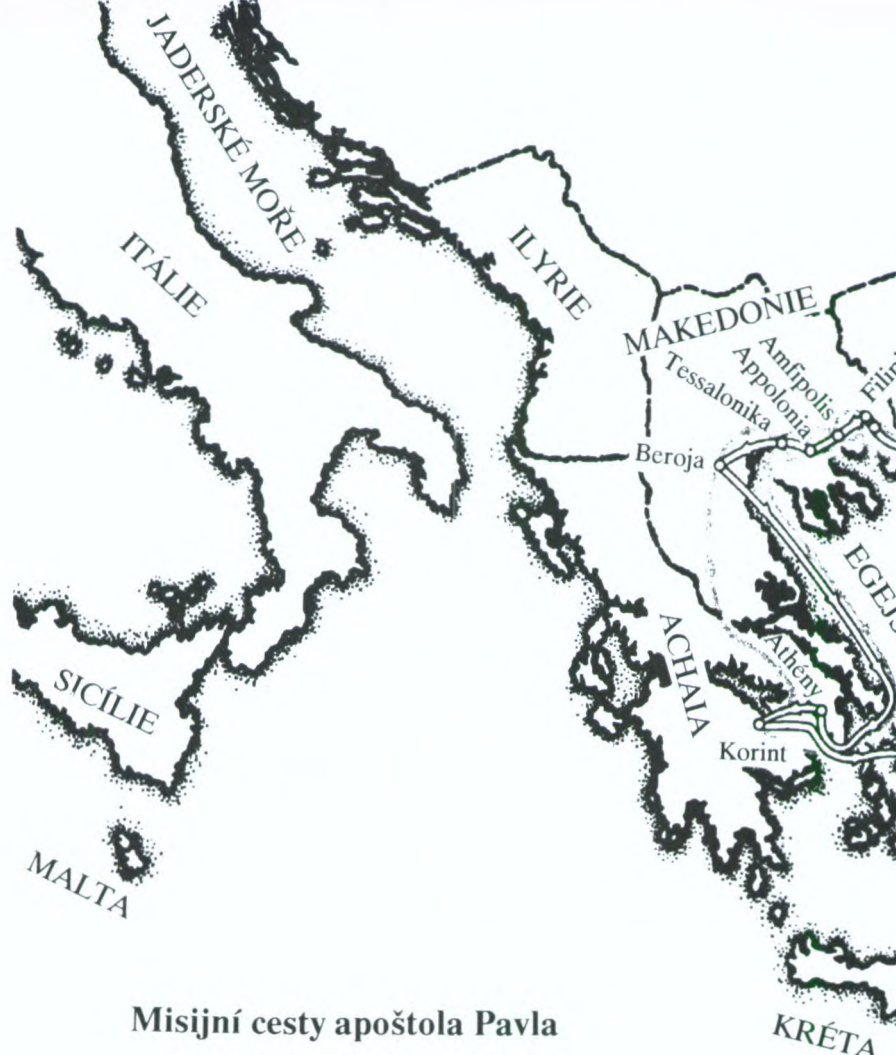
VI. Chlubení evangeliem. Čti 6,11-18.

VZNIK CÍRKVE

11. Zakroužkuj písmeno před každým vhodným dokončením následující věty: List Galatským

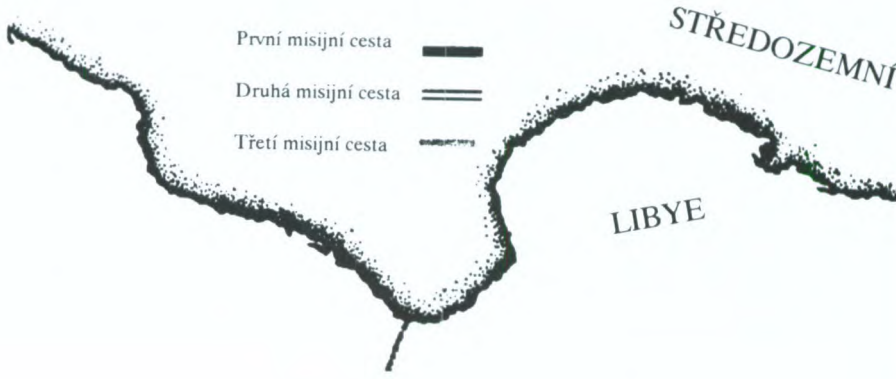
- a) obsahuje mimo jiné i obranu Pavlova apoštolství.
- b) prohlašuje, že Pavel své evangelium přijal od původních učedníků Ježíšových.
- c) uvádí rozhodnutí Jeruzalémského jednání.
- d) uvádí Abrahama jako příklad člověka, kterého Bůh přijal na základě jeho víry.

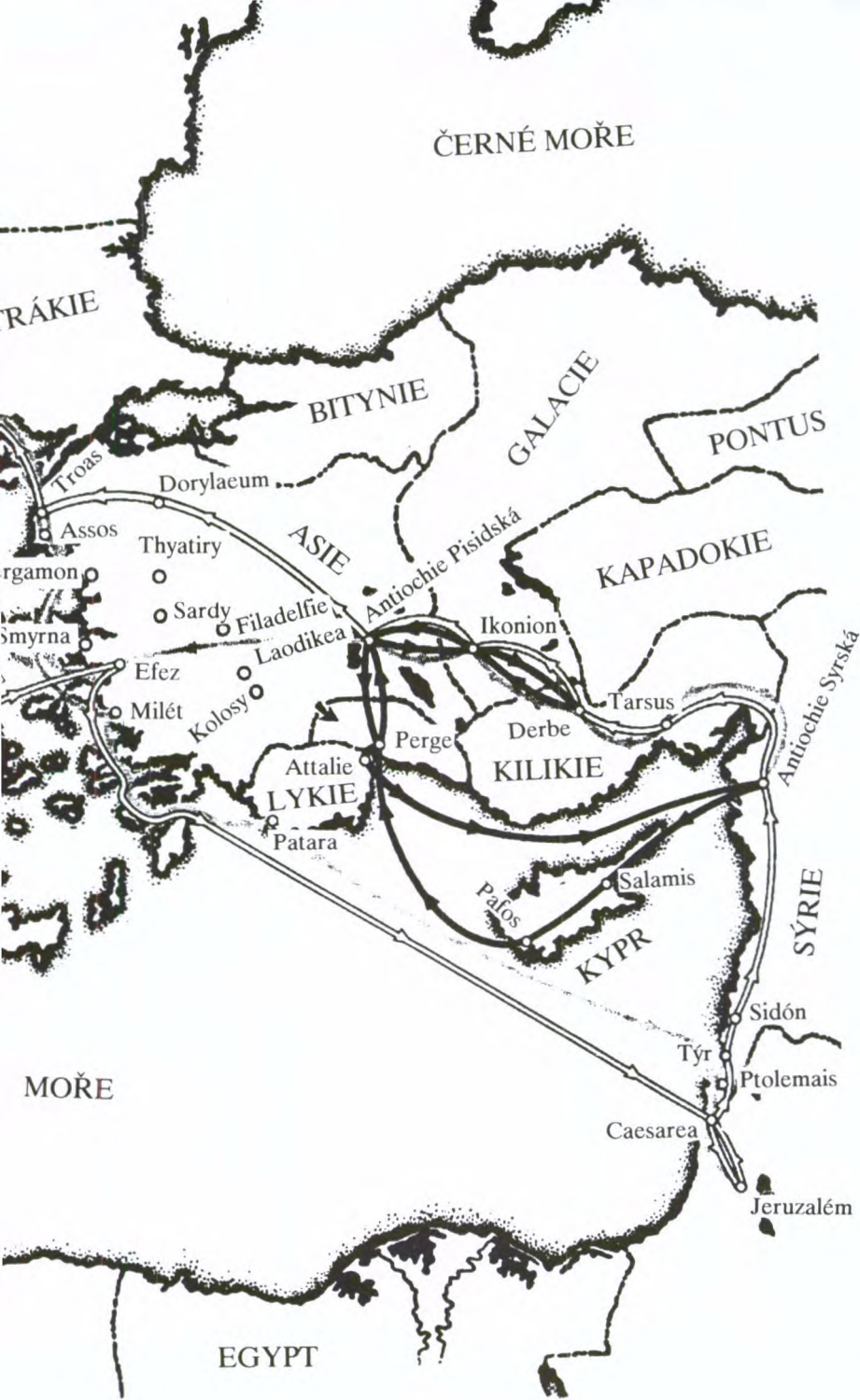

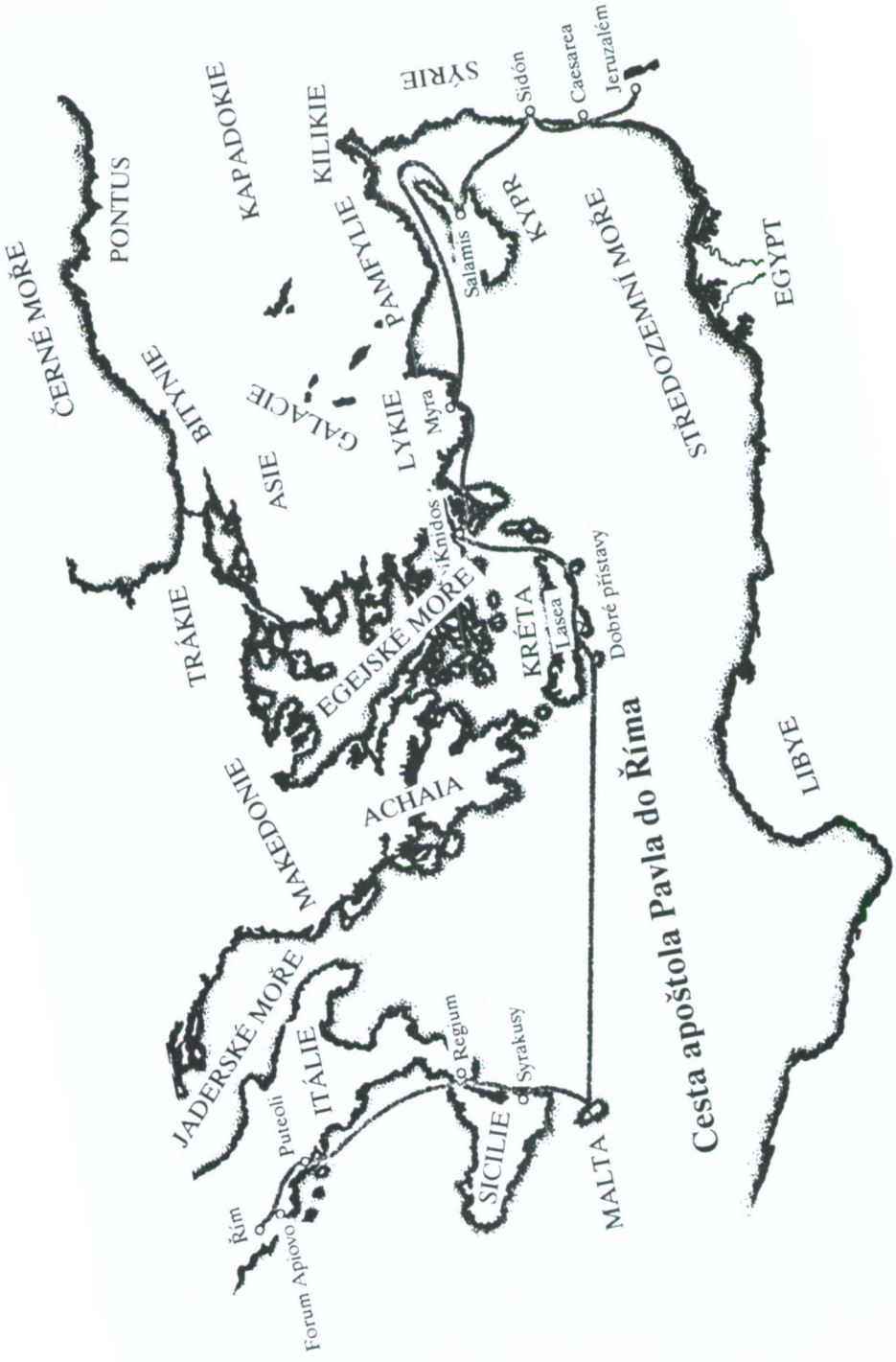

Misijní cesty apoštola Pavla

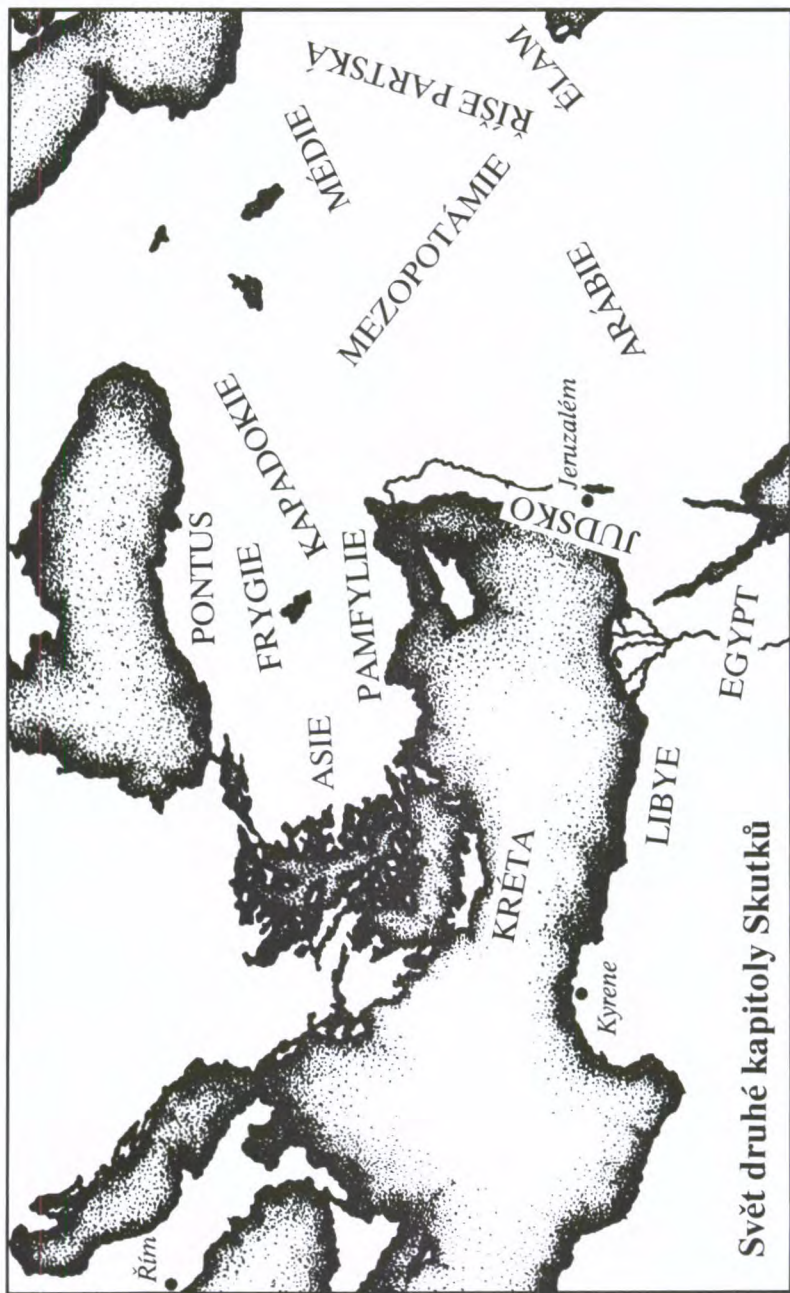
- První misijní cesta
- Druhá misijní cesta
- Třetí misijní cesta

Cesta apoštola Pavla do Říma

Svět druhé kapitoly Skutků

osobní test

PRAVDIVÉ - NEPRAVDIVÉ. V této části je uvedeno několik tvrzení. Do vyhrazeného prostoru vepiš **P**, pokud se jedná o tvrzení PRAVDIVÉ, a **N** v případě, že se jedná o tvrzení NEPRAVDIVÉ. Všechna nepravdivá tvrzení pozměň tak, aby se stala pravdivými. Bod 1 ti poslouží jako příklad.

..N. 1. Skutky jsou spojovacím článkem mezi evangelií a listy, poně-
vadž líčí pozemskou službu Ježíšovu.

Skutky jsou spojovacím článkem mezi evangelií a listy, poně-
vadž líčí vznik církve.

.... 2. Lukáš napsal Skutky apoštolů, aby poučil svého přítele Teofila
o křesťanských pravdách.

Lukáš napsal Skutky apoštolů, aby

.... 3. Ze Skutků je zřejmé, že se Pavel obracel stále častěji k poha-
nům, protože se při své službě stále víc vzdaloval od Jeru-
zaléma.

Ze Skutků je zřejmé, že se Pavel obracel stále častěji k poha-
nům, protože

.... 4. Skutečnost, že jak v Listu Jakubově, tak i v Galatském není
žádné zmínky o Jeruzalémském jednání, nás přivádí k závěru,
že oba dopisy byly zřejmě napsány před konáním tohoto jedná-
ní.

Skutečnost, že jak v Listu Jakubově, tak i v Galatském není
žádné zmínky o Jeruzalémském jednání, nás přivádí k závěru,
že oba dopisy byly zřejmě napsány

.... 5. Pavlův List Galatským byl reakcí na zprávu, že Galaťané přijali
falešné učení o druhém příchodu Páně.

Pavlův List Galatským byl reakcí na zprávu, že Galaťané přijali
falešné učení

O .....

VZNIK CÍRKVE

6. PŘÍRAZOVÁNÍ. Přiřaď jména jednotlivých osob popř. novozákonních knih (pravý sloupec) k příslušným popisům (levý sloupec).

.... a	Dopis adresovaný „dvánácti pokolením“	1) Petr
.... b	Muž, který kázal o letnicích	2) Pavel
.... c	Autor Skutků apoštolů	3) Lukáš
.... d	Kniha, která líčí postup evangelia z Jeruzaléma do Říma	4) Skutky apoštolů
.... e	Pavlův společník na cestě do Říma	5) List Jakubův
.... f	Dopis, ve kterém se vysvětluje pravá podstata evangelia	6) Galatským
.... g	Muž, kterého Bůh poslal, aby sloužil Kornéliovi	
.... h	Autor Listu Galatským	

7. CHRONOLOGIE. V následujícím je uvedeno několik důležitých událostí ze Skutků apoštolů. Uspořádej tyto události podle časové posloupnosti, tak že do vyhrazeného prostoru vepíšeš číslice 1 -7, které budou naznačovat sled uvedených událostí.

- .... a Pavel se vydal na svou druhou a třetí misijní cestu.
- .... b Pavel byl vyslán na svou první misijní cestu.
- .... c V den letnic učedníci přijali Ducha svatého.
- .... d V Jeruzalémě nastalo pronásledování; věřící se odtamtud rozprchli do Judska a Samařska.
- .... e Štěpán umírá jako mučedník.
- .... f Pavel jde do Říma na soud.
- .... g Jeruzalémské jednání učinilo rozhodnutí ohledně pohanů.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

8. ZEMĚPIS. Přiřaď čísla z připojené mapy k popisům míst, která označují. V pravém sloupci pak vždy uveď název dotyčného města či místa. Bod a ti poslouží jako příklad.

. 6 . a	Ostrov, který Pavel navštívil na své první misijní cestě	..... Kypr .....
.... b	Ostrov, který Pavel navštívil na cestě do Říma	.....
.... c	Oblast, kam se Pavel odebral během své druhé misijní cesty, namísto původně zamýšlené cesty do Asie	.....
.... d	Město, ve kterém byl Pavel po dva roky vězněn, než byl poslán do Říma	.....
.... e	Město, ve kterém byli učedníci o letnicích pokřtěni v Duchu svatém	.....
.... f	Město ležící v Libyi, odkud přišlo do Jeruzaléma na letnice mnoho poutníků	.....
.... g	Město, kde Pavel během své třetí misijní cesty po tři roky sloužil	.....
.... h	Oblast, kam Pavel poslal List Galatským	.....
.... i	Město, ve kterém byl Pavel souzen před císařem	.....
.... j	Město, kde byl Pavel zatčen a souzen, než byl odeslán do Cesareje	.....
.... k	Město ležící v Achaji, které Pavel navštívil na druhé a třetí misijní cestě.	.....

odpovědi na studijní otázky

6. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným.)
- a Poslali k nim Petra a Jana, a Samařané přijali Ducha svatého (8,14-17).
  - b Věřící nejprve Petra kritizovali (11,2-3), ale když jim vylíčil všechno, co se přihodilo, velebili Boha (11,18).
  - c Poslali do Antiochie Barnabáše a ten tam po dobu jednoho roku vyučoval (11,22.26).
  - d Vedoucí jeruzalémské církve se sešli a po pověřených bratřích poslali věřícím z pohanů dopis týkající se předmětu sporu (15,6-35).
1. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným.)
- a Nepravdivé. Podle Lukáše záměrem, který jej vedl k napsání Skutků, bylo potvrdit Teofilovi hodnověrnost toho, v čem byl vyučován.
  - b Pravdivé.
  - c Nepravdivé. Význam Skutků spočívá v tom, že tvoří spojovací článek mezi evangelií a listy.
7. a Pravdivé.
b Nepravdivé.
c Nepravdivé.
d Nepravdivé.
e Pravdivé.
2. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným.)
- a) Duch svatý sestoupil na věřící a oni začali mluvit jinými jazyky.
  - b) Učedníci byli opětovně naplněni Duchem svatým a s odvahou mluvili slovo Boží.
  - c) Duch svatý sestoupil na Samařany.
  - d) Duch řekl Filipovi, aby šel vedle vozu etiopského dvořana a rozmlouval s ním.
  - e) Duch svatý sestoupil na Kornéliu i na všechny, kteří tu řeč slyšeli.
  - f) Duch povolal Barnabáše a Saula k zvláštnímu dílu.
  - g) Duch svatý vedl apoštoly při rozhodování o otázce věřících z pohanů.

VZNIK CÍRKVE

- h) Duch vedl Pavla na jeho misijních cestách.
  - i) Duch svatý sestoupil na učedníky v Efezu.
  - j) Duch svatý Pavlovi oznámil, co ho čeká.
  - k) Duch svatý ustanovil strážce (biskupy).
8. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným.)
- a) Začali křičet: „Sproved' ho ze světa! Nesmí zůstat na živu!“
  - b) Několikrát Pavla vyslechl, avšak neučinil žádné rozhodnutí (24,22-26).
  - c) Prohlásil, že Pavel jej málem přesvědčil, aby se stal křesťanem (26,28).
  - d) Jedni se dali přesvědčit, druzí nechtěli uvěřit. Odcházelí rozdělili se sebou (28,23-28).
9. Věřící se rozprchli do celého Judska a Samaří a všude, kam přišli, zvěštovali evangelium.
9. Tvoje odpověď. Přál bych si, aby ses snažil mít službu, která by vykazovala všechny uvedené vlastnosti.
4. (Tvoje odpovědi by se měly podobat níže uvedeným.)
- a) Skrze Petra Bůh uzdravil u chrámové brány člověka chromého od narození; skrze Pavla Bůh uzdravil chromého od narození v Lystře.
  - b) Petrem vyřčený soud nad Ananiášem a Safirou se naplnil; stejně tomu bylo v případě Pavla a kouzelníka Elymase.
  - c) Petr byl zázračně vysvobozen z jeruzalémského vězení; Pavel byl zázračně vysvobozen z vězení ve Filipech.
10. b) byl pravděpodobně napsán Jakubem, „bratrem Páně“.
- d) klade důraz na nutnost, aby se víra projevovala v praktickém životě.
5. a) Skutky vyprávějí o postupu evangelia a působení těch, kdo nesli zvěst Kristovu, počínaje Jeruzalémem, dále v Judsku, Samařsku a severní oblasti Středoziemního moře.
- b) Tvoje odpověď. Mohls například uvést kterákoli dvě místa zmiňovaná u 2. studijní otázky.
  - c) Skutky poukazovaly na to, že křesťanství: 1) není nějakou židovskou sektou, nýbrž celosvětovým náboženstvím, 2) neznamená žádnou hrozbu pro politickou moc Říma.
  - d) Tvoje odpověď. Mohls uvést kterákoli dva příklady dané v této lekci. Rovněž tvoje odpovědi na 4. studijní otázku jsou vhodnými příklady.

KRÁLOVSTVÍ, MOC A SLÁVA

11. a) obsahuje mimo jiné i obranu Pavlova apoštolství.
- d) uvádí Abrahama jako příklad člověka, kterého Bůh přijal na základě jeho víry.

VZNIK CÍRKVE

poznámky